

Jaarverslag 2022

Na twee jaar beperkingen vanwege COVID kon het NOOM in 2022 weer voluit werken, wat resulteerde in een groot aantal activiteiten, van voorlichtingsbijeenkomsten tot trainingen en debatten. Daardoor kon bij een aantal projecten een inhaalslag worden gemaakt, terwijl andere projecten in 2022 volgens planning konden worden afgerond.

Een belangrijke rol daarbij was weggelegd voor de netwerkversterkers van het NOOM in het project 'De kracht van diversiteit'. Niet alleen hebben zij bijgedragen aan het versterken en ondersteunen van lokale netwerken, zij fungeerden ook als 'de ogen en oren' van het NOOM doordat zij door hun contacten problemen van oudere migranten konden signaleren.

Naast het ontwikkelen en uitvoeren van projecten gericht op het welzijn van migrantenouderen is de behartiging van hun belangen een taak voor het NOOM. Focus daarbij lag in 2022 op het verbeteren van hun inkomenspositie, op het verkleinen van de problemen die ouderen ondervinden door de verdergaande digitalisering van de samenleving, en op het terugdringen van eenzaamheid onder migrantenouderen. Dat gebeurde door samen met andere ouderenbonden, vakbonden, NGO's en lokale partijen zoals bibliotheken en welzijnsorganisaties te reageren op voorgenomen overheidsbeleid en maatschappelijke ontwikkelingen, en door - gevraagd en ongevraagd - daarover advies uit te brengen.

NOOM bestond in 2022 vijftien jaar. Dat werd gemarkeerd met een groot evenement bij het Instituut voor beeld en geluid in Hilversum waarin met lezingen, workshops en rondetafelgesprekken werd ingegaan op de beeldvorming over oudere migranten in de media. Ook werd ter gelegenheid van het jubileum met 100 migrantenouderen een bezoek gebracht aan het Openluchtmuseum in Arnhem.

Nieuws en achtergrondinformatie over de activiteiten van het NOOM en andere relevante informatie voor migrantenouderen en voor werkers in de ouderenzorg werd gegeven via de website en de nieuwsbrief.

15 jaar NOOM

18 juni vierde het NOOM haar 15jarig jubileum in het gebouw van Beeld en geluid. Het was een zeer geslaagde bijeenkomst met onder meer een presentatie door Eppo van Nispen tot Sevenaer (directeur Beeld & Geluid) over veranderingen in het taalgebruik in de media met betrekking tot inclusiviteit, een [tafelgesprek](#) over wat het NOOM heeft bereikt en wat de uitdagingen voor de komende periode zijn, een [interview met Maarten van Ooijen](#), staatssecretaris van VWS, over de noodzaak van meer specifieke aandacht voor migrantenouderen, en [discussies met makers van TV- en radioprogramma's voor migranten](#) over de vraag welke rol deze

doelgroepprogramma's in het verleden hebben gespeeld, en nu opnieuw zouden kunnen hebben. Dat gebeurde aan de hand van compilaties van videofragmenten over arbeidsmigranten en migranten uit de voormalige Nederlandse koloniën. In de middag kon men deelnemen aan de [workshop 'Wie is Fatima?'](#) over hoe mediamateriaal ingezet kan worden ten behoeve van migrantenouderen met dementie, een [presentatie over intergenerationale projecten](#) en een [discussie over meer aandacht voor migrantenouderen in de media](#).

Was de jubileumviering bij Beeld & Geluid vooral bedoeld voor de vrijwilligers, sleutelfiguren en samenwerkingspartners van NOOM, op 31 augustus is de viering van het 15-jarig bestaan nog eens dunnetjes overgedaan met 100 migrantenouderen zelf. Antilliaanse, Chinese, Marokkaanse, Molukse, Surinaamse, Turkse en Zuid-Europese – eerste en inmiddels ook tweedegeneratie – ouderen hebben een ongelooflijke mooie dag mogen beleven in het Openluchtmuseum in Arnhem. Deze dag was mede mogelijk dankzij een gift van de [NOV](#) (#eenkleingebaar). Dat we daarbij dankzij [DOCK](#) en het [Armoedefonds](#) iedereen ook een 'Ik denk aan jou'-giftbox konden overhandigen met onder andere tegoedbonnen om bij AH en Etos te besteden, was een meer dan welkome verrassing in een tijd die velen tot wanhoop drijft. De giftbox symboliseert bovendien ook het belang van erbij horen. Voor deze ouderen is het contact met leeftijdsgenoten en met de vrijwilligers van onschatbare waarde.

Projecten en activiteiten

De activiteiten van het NOOM worden veelal uitgevoerd in het kader van projecten. In 2022 werd het meerjarige project **Leidraad cultuurspecifieke zorg** afgerond en werden de eveneens meerjarige projecten **Sociaal Vitaal in Kleur** en **De kracht van diversiteit** in meerdere gemeentes uitgevoerd. Projecten worden vaak uitgevoerd in een samenwerkingsverband met andere (ouderen)organisaties; dat geldt onder meer voor de projecten **Samen ouder worden**, **Vitaal en weerbaar na Corona**, en **Clientondersteuning**. Met de activiteit **Vinden en binden van vrijwilligers** leverde het NOOM een bijdrage aan de ondersteuning van haar lidorganisaties

Leidraad cultuurspecifieke zorg

Een van de hoogtepunten van het jubileumjaar 2022 was de presentatie van de door door NOOM ontwikkelde [Leidraad Cultuurspecifieke Zorg](#) op 7 september bij het ministerie van VWS.

Het huidige aantal 55-plussers met een migratieachtergrond zal de komende jaren toenemen tot een omvang van bijna één miljoen rond 2050. Chronische ziekten, een grotere kans op dementie (3 tot 4 keer groter dan bij ouderen van Nederlandse origine) en een wankel financiële positie zijn enkele factoren die leiden tot armoede, eenzaamheid en een

kortere levensduur. Het NOOM maakte zich hier al jaren ernstig zorgen over. In 2019 kreeg NOOM daarom de opdracht van het ministerie om iets te ontwikkelen waarmee structurele aandacht voor zorg aan ouderen met een migratieachtergrond gestimuleerd kan worden: een '[Leidraad cultuurspecifieke zorg](#)' met als doel: verbetering van de kwaliteit van zorg voor ouderen met een migratieachtergrond, ook bruikbaar bij zorgvragen van ouderen die om andere dan etnische verschillen specifieke zorg behoeven. Dit resulteerde onder meer in het totstandkomen in 2022 van een [overzicht van cultuurspecifieke woon- zorg- en welzijnsinitiatieven](#) in Nederland en de publicatie [Leidraad cultuurspecifieke zorg, maak kennis met de leefwereld van oudere migranten](#).

Met deze producten wil het NOOM een bijdrage leveren aan het versterken van bestaande initiatieven voor cultuurspecifieke zorg voor migrantenouderen en wil het helpen om nieuwe plannen uit te werken tot instrumenten en interventies die bijdragen aan het verkleinen van verschillende achterstanden, zoals in gezondheid en beleving van gezondheid, zowel fysiek als psychisch.

De volgende onderdelen maken deel uit van de Leidraad cultuurspecifieke zorg:

- suggesties over communicatie en bejegening
- aanvullingen die bijdragen aan passende zorg
- scholing om nieuwe kennis eigen en toepasbaar te maken
- naslagwerk dat kan worden gebruikt om met elkaar in gesprek te gaan

Ook bevat de leidraad een overzicht met links naar voorzieningen en informatie op het gebied van cultuursensitieve en cultuurspecifieke zorg.

De leidraad is bruikbaar voor professionals en vrijwilligers die te maken hebben met ouderen met een migratieachtergrond en betrokken zijn bij zorg- en welzijnsinstellingen, wooncorporaties en andere organisaties in het sociaal domein.

Sociaal vitaal in kleur

Sociaal Vitaal in Kleur (SViK) is een uitbreiding van het bestaande programma Sociaal Vitaal dat ingezet kan worden voor en met ouderen vanaf 65 jaar die onvoldoende lichamelijk actief zijn, een klein of geen sociaal netwerk hebben en zich mede hierdoor in een kwetsbare situatie bevinden. Sociaal Vitaal is een erkende interventie die aantoonbaar effectief is en wordt uitgevoerd door de stichting GALM, de ontwikkelaar van de interventie, in ruim 40 Nederlandse gemeentes.

Het NOOM heeft op grond van de hoge prevalentie van lichamelijke inactiviteit en ervaren eenzaamheid, alsmede het hoge percentage ouderen met een laag inkomen, in 2016 besloten het programma in aangepaste vorm, als Sociaal Vitaal in Kleur ook aan migrantenouderen aan te bieden. De aanpassingen betreffen de leeftijd van deelnemers, die gesteld is op 55 jaar en ouder en de werving die vooral via sleutelfiguren en de eerste lijn plaatsvindt.

Inhoudelijk is het programma aangepast aan de culturele gewoonten en wensen van senioren met een migratieachtergrond. Tot slot wordt vanwege het lage inkomen van de deelnemers met een migratieachtergrond geen eigen bijdrage gevraagd.

De doelen van Sociaal Vitaal in Kleur zijn;

- verbetering van sociale vaardigheden om sociale contacten te leggen en te onderhouden in de eigen leefomgeving, dus verminderen van eenzaamheid;
- verbetering van fitheideigenschappen zoals beenkracht en uithoudingsvermogen ter ondersteuning van de zelfredzaamheid;
- verbetering van veerkracht waardoor men beter om kan gaan met kwetsbaarheid;
- verbetering van gezondheidsvaardigheden door een gezonde leefstijl.

Het SViK-programma dat aan groepen migrantenouderen wordt aangeboden bestaat uit een wekelijks beweegprogramma van 60 minuten. Na afloop hiervan wordt er koffie of thee gedronken en worden actualiteiten uitgewisseld. In dit beweegprogramma staat veelzijdig bewegen gericht op het bevorderen van energieverbruik, fysieke fitheid, sociaal contact en plezier in bewegen voorop en wordt specifiek aandacht besteed aan een sociale vaardigheids- en een sociale weerbaarheidstraining. Deze trainingen zijn speciaal voor Sociaal Vitaal ontwikkeld als spel oefeningen die tijdens de les kunnen worden uitgevoerd. De nadruk ligt hierbij op het leren van sociale vaardigheden om contacten te leggen en te onderhouden en op het aanleren van emotionele en sociale weerbaarheidsvaardigheden ter verbetering van het zelfvertrouwen. Daarnaast wordt voorlichting gegeven over onder andere gezonde voeding, medicijngebruik en mondhygiëne.

Ouderen worden betrokken door hen te vragen waar zij voorlichting over willen hebben. Naast de bovengenoemde gezondheidsthema's kan het bijvoorbeeld ook gaan om zorgverzekering of energietoeslag. Voorts vindt er tussendoor een evaluatie plaats en na ongeveer een jaar een eindevaluatie. Uitgebreide informatie over de uitvoering van de projecten Sociaal Vitaal en Sociaal Vitaal in Kleur is te vinden in het in 2022 gepubliceerde [Handboek Sociaal Vitaal](#).

In 2022 waren de SViK activiteiten geconcentreerd in Rotterdam, Utrecht en Amersfoort.

In Rotterdam waren 35 groepen actief (Kaapverdisch en Portugees sprekend, Marokkaans, Caribisch, Turks, Hindoestaans, Surinaams, Somalisch, Chinees, Vluchtelingen en Filipijns) met in totaal 425 deelnemers. Bij de activiteiten waren 125 vrijwilligers betrokken.

In Utrecht is via sleutelpersonen, vrijwilligers en medewerkers van NOOM, [DOCK](#) en [COSBO](#) met 120 senioren persoonlijk contact gelegd. Hiervan hebben 95 personen zich opgegeven voor de fitheidstest. Er zijn 90 senioren op de fitheidstest komen opdagen en daarvan zijn 70 senioren (58% van 120) gestart met Sociaal Vitaal. Het gaat om zeven groepen met deelnemers met een Marokkaanse, Turkse, Spaanse, Italiaanse, Griekse en Surinaamse achtergrond. Bij de start was 67% eenzaam en 60% onvoldoende lichamelijk actief.

Uit een analyse van de verschillen tussen de voor- en nameting blijkt dat beenkracht, knijpkracht en uithoudingsvermogen beduidend zijn verbeterd. Bovendien blijkt dat 30% van de deelnemers meer zijn gaan bewegen, 22.% van de deelnemers zich minder eenzaam voelen en bij 35.% van de deelnemers de fysieke kwetsbaarheid is gedaald.

De deelnemers waarderen het Sociaal Vitaal programma gemiddeld met 8.6. De sfeer in de groep, het Sociaal Vitaal in Kleur programma en het plezier in bewegen in de groep krijgen de hoogste beoordeling, met een gemiddelde een 9 of meer.

In Amersfoort zijn twee groepen gestart met Sociaal Vitaal ik Kleur. Een vrouwengroep waarin diverse migrantenvrouwen vertegenwoordigd zijn, maar vooral Marokkaanse vrouwen, en een Marokkaanse mannengroep. Om oudere vrouwen met een migratieachtergrond te werven, is er extra inzet gepleegd. Omdat er geen bestaande groepen waren waarbij aangesloten kon worden. De wervingsactiviteiten varieerden van werving op straat met een gesprekje over Sociaal Vitaal in Kleur, tot het ophangen van posters in buurthuizen, via spreekuren, door het organiseren van een verwendag voor mantelzorgers met een migratieachtergrond en door voorlichting te geven aan vrouwen die op Arabische les zaten.

De kracht van diversiteit

Met het in 2021 gestarte project [‘De kracht van diversiteit’](#) werkt het NOOM aan het versterken van bestaande netwerken rondom oudere migranten en het opzetten van nieuwe (lokale) netwerken. Het gaat om netwerken van oudere migranten (55+), maar ook om de meer formele netwerken van zorg, welzijn en andere (gemeentelijke) voorzieningen die van belang kunnen zijn voor oudere migranten.

Vaak zijn oudere migranten onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheden die deze voorzieningen bieden, terwijl aanbieders nog te vaak onvoldoende kennis hebben over hoe oudere migranten te bereiken en/of wat hun specifieke wensen en behoeften zijn. In het project brengt NOOM, in samenwerking met lokale organisaties, de vaak informele netwerken en contacten van en met oudere migranten in kaart, versterkt ze of zet – waar nodig -nieuwe netwerken op.

Lokale activiteiten in het kader van De kracht van diversiteit worden ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met een pool van zogenaamde netwerkversterkers: sleutelfiguren met goede contacten met zowel organisaties van migrantenouderen als met lokale instellingen voor zorg en welzijn en lokale

overheden. Zij ondersteunen netwerken van en voor migrantenouderen, breiden deze -waar mogelijk- uit en geven de aanzet tot nieuwe netwerken. De netwerkversterkers verzorgden in 2022 een groot aantal bijeenkomsten waarin voorlichting werd gegeven over gezondheid, gewerkt werd aan het vergroten van digitale vaardigheden, gedebatteerd werd met kandidaat raadsleden over de gemeenteraadsverkiezingen en een bijdrage werd geleverd aan het terugdringen van eenzaamheid. Dat laatste gebeurde onder meer door het opzetten en begeleiden van enkele ‘wandelgroepen’ met migrantenouderen, waarbij het bevorderen van meer bewegen en een gezonde leefstijl werd gekoppeld aan het kunnen ontmoeten van anderen en gezamenlijk activiteiten ondernemen.

Ten behoeve van deze activiteiten werden verschillende materialen gemaakt, zoals wervingsposters en handouts. Voor de bijeenkomsten over de gemeenteraadsverkiezingen werd [het factsheet ‘De stem van migrantenouderen, 5 speerpunten gemeenteraadsverkiezingen’](#) vervaardigd.

Samen ouder worden

Verspreid over het land wordt er onder de noemer [Samen Ouder Worden](#) druk geëxperimenteerd en geleerd: wat helpt ouderen om actief te blijven, en welke rol speelt vrijwilligerswerk daarin? Aan deze lokale trajecten doen overal verschillende partijen mee. NOOM is een van deze partijen en heeft samen met andere organisaties een intergenerationeel project ontwikkeld waarin de levensverhalen van migrantenouderen centraal staan. Gedachte daarachter is: wie de geschiedenis van zijn ouders en/of anderen in zijn omgeving kent, begrijpt niet alleen hen, maar ook zichzelf beter. Vaak komt het niet tot gesprekken over die geschiedenis en verdwijnen de levensverhalen van ouderen wanneer zij komen te overlijden. Dat is heel jammer want we kunnen zoveel van elkaar leren en we begrijpen de mensen beter wanneer we luisteren naar elkaars verhalen.

Binnen het [Programma Samen Ouder Worden](#) hebben [Stichting Vier het Leven](#), het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (NOOM), en [Indebuurt033](#) een projectplan gemaakt om levensverhalen op te halen van inwoners van Amersfoort en omstreken met verschillende achtergronden. Het [ROC Midden Nederland afdeling Media en Design](#) sloot zich aan bij het project.

Leerlingen hebben gesprekken gevoerd met hun grootouders of andere dierbare ouderen in hun leven en zijn vanuit deze gesprekken kunstuitingen gaan maken. Dit heeft ertoe geleid dat zij over hun eigen achtergrond en identiteit zijn gaan nadenken en zich hebben verdiept in het leven van hun grootouders. Naast de verhalen hebben de kunstuitingen een plek gekregen in de publicatie *Samen ouder worden; levens van Cennet, Salima, Jamal, oom S en Ans*. Ieder verhaal in *Samen ouder worden* is anders, maar wat allen bindt is dat we hier allemaal samenleven, ongeacht onze achtergrond, geloof of cultuur. Allemaal willen we hier ouder worden in een omgeving waarin we ons prettig voelen.

[Download de publicatie](#)

Clientondersteuning

De coronacrisis heeft laten zien dat kwetsbaarheid elke senior kan treffen en dat het hebben van een sociaal netwerk essentieel is. Een dergelijk netwerk kan op veel verschillende manieren ondersteunen maar is ook een wakend oog als het gaat om een mogelijke zorgvraag en het voorkomen van vraagverlegenheid en hiermee gepaard gaande zorgmijding. Dat dit laatste een realistisch perspectief is, bleek wel uit de signalen die NOOM en KBO-PCOB opvingen op hun gezamenlijke Ouderen-Infolijn. Regelmatig troffen zij senioren aan de lijn die uit angst voor besmetting kozen niet langer ondersteuning te accepteren of deze aan te vragen. En dat leidde tot stil lijden of het risico op lijden, zeker bij senioren waar een netwerk ontbreekt.

Het opbouwen van een (nieuw) netwerk was in een tijd van isolement en afstand echter ingewikkeld. Een belangrijk knelpunt dat het SCP in het rapport "*Zorgen voor thuiswonende ouderen*" signaleert ten aanzien van thuiswonende ouderen is dat hun eigen kracht, mogelijkheden en netwerken geregeld worden overschat. Een deel van de ouderen van 75+ heeft geen of onvoldoende vaardigheden om zelf zorg en ondersteuning te regelen. Oudere migranten hebben al vanaf 55 jaar een verhoogd risico op kwetsbaarheid.

Naar aanleiding van een gesprek met minister de Jonge over cliëntondersteuning hebben [KBO-PCOB](#), [FASv](#) en NOOM besloten een businesscase op te stellen die kan worden ingezet in verschillende gemeenten. Eind 2020 en begin 2021 is een aanvang gemaakt met de pilots in een aantal gemeenten. Van pilotgemeenten zoals Haarlem, Utrecht en Alphen aan den Rijn is er op wijkniveau een scan gemaakt met daarin gegevens van ouderen over eenzaamheid, inkomen, het aantal contacten met de huisarts en uiteraard ook de aantallen migrantenouderen. De scans boden een inzicht waar de problematiek van ouderen nijpend is. Voorts is geïnventariseerd in samenwerking met lokale partijen of en welke projecten in de wijken worden uitgevoerd om zo een keuze te maken. In een wijk als Overvecht worden bijvoorbeeld veel projecten uitgevoerd en in Leidsche Rijn zeer weinig. Daarom heeft het NOOM voor gekozen om Leidsche Rijn als pilot te kiezen en niet Overvecht. In gesprek met de Chinese en Surinaamse organisaties bleek dat corona een behoorlijk effect te hebben gehad binnen de achterban. Om ouderen te bereiken en hen ondersteuning te bieden zijn trainingen verzorgd voor de sleutelfiguren.

In Alphen aan den Rijn liepen de gesprekken met de ouderenbonden moeizaam en kozen we er voor om direct met de gemeente in contact te treden. Er is een projectgroep in het leven geroepen en is door sleutelfiguren uit te nodigen en in contact te gaan een traject uitgezet. Het is een proces van lange adem. Er is veel kennis en informatie uitgewisseld, er zijn meer sleutelfiguren in beeld gekomen van groepen die niet in georganiseerd verband bij elkaar komen. Besloten is om in 2023 een multiculturele dag voor kwetsbare ouderen te organiseren om op een luchtige manier behoeften en wensen te achterhalen. Het zou moeten leiden tot een zeer praktische interventie waarbij in straten en wijken/buurtten op een persoonlijke wijze en per individu de hulpvraag en obstakels geïnventariseerd worden. Ook wordt direct ondersteuning geboden door mensen warm toe te leiden naar hulp en zorg (dus geen doorverwijzing). Ouderen met lichtere problematiek worden gekoppeld aan een te ontwikkelen buurtnetwerkje.

Vitaal en weerbaar na Corona

De coronacrisis heeft bij veel (migranten)ouderen geleid tot een groter sociaal isolement. De strakke richtlijnen om ouderen tegen coronabesmetting te beschermen hebben geleid tot het afzien van deelname aan activiteiten, het beperken van bezoek thuis en het afzien van het op bezoek gaan bij anderen. Het gevolg hiervan was en is een almaar toenemend isolement, met eenzaamheid als uiterste effect hiervan. Zeker voor mensen die toch al een beperkt sociaal netwerk hebben. Daarnaast beperkten veel oudere vrijwilligers hun sociale contacten of stopten zelfs met hun activiteiten.

Gezien de negatieve gevolgen van corona en gezien de sterke toename van het aantal oudere migranten die ondersteuning nodig hebben, leek het van belang dat, zodra dat mogelijk is, de diverse activiteiten weer konden opstarten en vrijwilligers hun taken weer op konden pakken. Ook was het van belang om verworvenheden zoals de positieve kanten van de digitalisering te behouden en daar goed gebruik van te maken. In het project 'Vitaal en weerbaar na Corona' werkten NOOM, KBO-PCOB, ANBO en Alzheimer Nederland samen aan een samenhangend pakket aan activiteiten die moesten gaan leiden tot meer contact, meer helpende handen en alternatieve vormen van dagbesteding. Die activiteiten maken deel uit van een steunpakket dat mensen in staat stelt hun activiteiten na corona weer goed op te kunnen starten. Het NOOM richtte zich daarbij met name op de kwetsbare groep oudere migranten. Dat deed het NOOM door vrijwilligers te trainen om gesprekken te voeren over de gevolgen van isolement en eenzaamheid, door de signalen die de vrijwilligers opvangen door te geleiden naar de geëigende instanties en door initiatieven om ouderen vertrouwd te maken met digitaal contact op te zetten, dan wel uit te breiden. Bij het opzetten en uitvoeren van deze activiteiten was een belangrijke rol weggelegd voor de NOOM netwerkversterkers: deze ervaren professionals die zelf een migratieachtergrond hebben en beschikken over goede contacten met zowel organisaties van migrantenouderen als met lokale instellingen voor zorg en welzijn, met beleidmakers én met politici, waren als geen ander in staat om de nodige verbindingen te leggen.

De activiteiten in dit project werden mogelijk gemaakt door een bijdrage van het ministerie van VWS in het kader van een steunpakket dat erop gericht is om mensen in staat te stellen hun leven na corona weer goed op te kunnen starten.

Vinden en binden vrijwilligers

Op 29 oktober kwamen alle lidorganisaties van het Noom bijeen om een dag lang kennis te nemen van de ins en outs van het vinden en binden van vrijwilligers.

Joan de Windt, inmiddels werkzaam als netwerkversterker bij het Noom, had in januari 2022 als vrijwilliger voor NOOM, de cursus *Expeditie Nieuwe gezichten* gevolgd bij het NOV. De stof die zij daar had geleerd bracht ze op 29 oktober over aan de lidorganisaties van het NOOM. De organisaties waren elk aanwezig met drie bestuursleden en een netwerkversterker om hen te ondersteunen. Nadat zij de stof tot zich hadden genomen maakte elke lidorganisatie een stappenplan voor de werving en begeleiding van vrijwilligers.

De aanwezige lidorganisaties waren:

- Nehob, de Nederlandse Hindoe Ouderenbond
- Mobin, organisatie voor Marokkanen
- TOV, vereniging voor Turken
- LSMO, Landelijke Stichting voor Molukse Ouderen
- Chun pah, de organisatie voor oudere Chinezen en
- Fos'ten, organisatie voor Surinaamse vrouwen van 50 +.

Ter voorbereiding was er op 8 oktober een zoomoverleg met alle ondersteunende netwerkversterkers. David Wijnperle, expert vrijwilligerswerving van het NOV was daarbij aanwezig. Een slotbijeenkomst waarin gesproken zal worden over het effect van de bijeenkomst op het vrijwilligersbeleid van de organisaties staat gepland voor februari 2023.

De bijeenkomsten werden mede mogelijk gemaakt door het [Kansfonds](#).

Belangenbehartiging

Een belangrijke taak voor het NOOM is de behartiging van de belangen van migrantenouderen. Focus daarbij lag in 2022 op het verbeteren van hun inkomenspositie, op het verkleinen van de problemen die ouderen ondervinden door de verdergaande digitalisering van de samenleving, en op het terugdringen van de eenzaamheid onder migrantenouderen. Dat gebeurde door samen met andere ouderenbonden, vakbonden en NGO's te reageren op voorgenoemen overheidsbeleid en maatschappelijke ontwikkelingen, en door -gevraagd en ongevraagd- daarover advies uit te brengen.

Inkomenspositie

De financiële situatie van veel migrantenouderen is zwak: in een [positionpaper](#) dat diende als input voor een rondetafelgesprek over de koopkracht van ouderen, georganiseerd door de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer, stelde het NOOM dat 40% van de 65+-huishoudens met een niet-Westerse migratieachtergrond langdurig en structureel onder het bestaansminimum leeft. Onder ouderen die geen migratieachtergrond hebben is dit percentage slechts 2,5% (*SEO-rapport nr. 2017-09, gebaseerd op cijfers van het CBS*). Die situatie leek in 2022 verder te verslechteren door een aantal beleidsvoornemens, maar ook door de stijgende energiekosten en de hoge inflatie.

Samen met haar partners in de seniorencoalitie (ANBO, KBO-PCOB en koepel gepensioneerden) wees het NOOM politici en beleidsmakers op de gevolgen van deze voornemens, zoals het **loslaten van de koppeling tussen het wettelijk minimumloon, de AOW en het sociaal minimum**. Dat gebeurde onder meer via een

*AOW en
minimumloon.*

*Al meer dan 40 jaar
een koppel.*

*Ze horen bij elkaar en
laat dat vooral zo blijven.*

*Oude liefdes ga je niet
ontkoppelen.*

 ANBO KBO-PCOB NOOM

ludieke Valentijnsactie: ANBO, KBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden en NOOM stonden op Valentijnsdag bij de Hofvijver in Den Haag, met een grote Valentijnskaart en een reuzen-liefdesslot dat zij aan een hek hebben vastgeklonken. De boodschap aan het kabinet-Rutte IV: "haal het koppel AOW-minimumloon na ruim 40 jaar niet zomaar bruut uit elkaar!"

Met het aanbieden op 6 september van een 61792 maal ondertekende petitie aan de Tweede Kamer vroeg de

seniorencoalitie aandacht voor de uitwerking van de nieuwe **pensioenwet**: het kabinet belooft een koopkrachtig pensioen voor iedereen, maar volgens de ouderenorganisaties kan die belofte niet worden waargemaakt met het wetsvoorstel zoals dat nu bij de Tweede Kamer ligt. Met de petitie vroeg de Seniorencoalitie om aanpassingen van het wetsvoorstel voor het nieuwe pensioenstelsel. De belangrijkste eisen waren: blijvende indexatie, een eerlijke verdeling van de pensioenpot en een echte stem van gepensioneerden in het hele proces. De aanvullende pensioenen zijn al twaalf jaar niet geïndexeerd en in combinatie met de huidige inflatie betekent dit een enorme aanslag op de koopkracht van senioren.

Digitale inclusie

Steeds meer diensten in de samenleving worden gedigitaliseerd: van het doen van een betaling tot het maken van een afspraak met de huisarts. Een relatief groot deel van de ouderen heeft echter geen of beperkte toegang tot deze diensten, omdat zij niet digitaal vaardig zijn of omdat ze niet beschikken over de benodigde apparaten. Het NOOM wees daar niet alleen op bij instellingen en overheden, maar zorgde ook voor het aanbieden van cursussen en trainingen. Zo is het NOOM vertegenwoordigd via vrijwillig medewerker Ed Klute in een [werkgroep van het MOB](#) die de toegankelijkheid van het betalingsverkeer ook voor ouderen en digitaal minder vaardigen wil behouden en daartoe advies uitbrengt. De werkgroep zal in

2023 een actieplan uitbrengen met als kernpunten:

- 1) banken, NOOM en andere belangenorganisaties werken samen om de ondersteunende diensten van de banken beter af te stemmen op ouderen en beter onder de aandacht te brengen van de ouderen.
- 2) Met de banken worden afspraken gemaakt om tijdig komende veranderingen te bespreken en mogelijke negatieve gevolgen voor ouderen en andere 'kwetsbare' groepen te analyseren en te voorkomen.
- 3) Er worden transparante klachtenprocedures ontwikkeld waarmee klanten hun problemen bij de banken kunnen neerleggen en inzicht krijgen in de afhandeling.

NOOM neemt deel aan het [Netwerk Digitale Inclusie 55+ Rotterdam](#), dat Rotterdammers van 55 jaar en ouder helpt met passend onderwijs en ondersteuning op digitaal gebied. Zo kan iedereen meedoen in de digitale samenleving. Activiteiten vinden plaats door de hele stad, binnen de bibliotheek en bij partners. Samen met [MOBiN](#), de Marokkaanse Ouderenbond in Nederland, ontwikkelde het Netwerk een training op maat voor 22 Marokkaanse ouderen. Gedurende acht weken leerden de deelnemers van de training met een laptop werken en werden al hun vragen hierover beantwoord. Zij ontvingen op 17 november een certificaat van de Rotterdamse wethouder Faouzi Achbar (Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie).

Informatieverstrekking

Nieuws en achtergrondinformatie over de activiteiten van het NOOM en andere relevante informatie voor migrantenouderen en voor werkers in de ouderenzorg werd gegeven via de website en de nieuwsbrief.

Website

De website van het NOOM (www.netwerknoom.nl) bevat actuele berichten die relevant zijn voor migrantenouderen, en beschrijft de projecten en activiteiten van het NOOM. De site werd in 2022 vrijwel wekelijks geactualiseerd. Netwerknoom.nl trok in 2022 bijna 76.000 bezoekers die tezamen 249.000 keer de site raadpleegden.

De actuele berichten waarop in 2022 het vaakst werd geklikt waren een oproep om de petitie tegen het ontkoppelen van de AOW te ondertekenen, berichten over de tegemoetkoming van de overheid om de stijgende energiekosten te compenseren, en berichten over het AOW gat van Surinamers.

Bij de artikelen over de projecten en activiteiten van het NOOM werd de pagina waarvandaan de publicatie **overzicht cultuurspecifieke zorg** kan worden gedownload erg vaak aangeklikt, evenals de pagina over het ontwikkelen van de **leidraad cultuurspecifieke zorg** en over het project **sociaal vitaal in kleur**.

Digitale nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief van het NOOM verscheen in 2022 drie maal en werd verzonden naar 1425 abonnees. Voor het overgrote deel waren dit medewerkers van (zorg)instellingen, beleidsmedewerkers zorg en welzijn bij lokale en landelijke overheden en vertegenwoordigers van organisaties van en voor migranten(ouderen). Een van de nieuwsbrieven was geheel gewijd aan de jubileumbijeenkomst van het NOOM en bevatte verslagen van de presentaties en workshops tijdens die dag. De nieuwsbrieven zijn ook terug te lezen [op de website](#).

Bestuur en bureau

Het bestuur van het NOOM is samengesteld uit vertegenwoordigers van de aangesloten organisaties. De activiteiten van het NOOM werden aangestuurd door twee coördinatoren, ondersteund door een projectmedewerker en een medewerker communicatie. Helaas hebben de coördinatoren in november afscheid genomen van het NOOM. Hun taak is voor de rest van het jaar waargenomen door een interim coördinator die in het verleden betrokken was bij de oprichting van het NOOM.

Tien netwerkversterkers waren in 2022 aangesteld in het kader van het project ***De kracht van Diversiteit*** voor het opzetten en versterken van lokale netwerken. Het betreft ervaren professionals met goede contacten met organisaties en netwerken van migrantenouderen, met lokale instellingen voor zorg en welzijn, met beleidmakers en met de politiek. Zij ondersteunen netwerken van en voor migrantenouderen, breiden deze – waar mogelijk – uit en geven de aanzet tot nieuwe netwerken. De netwerkversterkers waren actief in de steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag en in de regio's Brabant, Twente en Midden-Nederland.

Veel activiteiten van het NOOM zijn mede mogelijk gemaakt door de inzet en betrokkenheid van sleutelfiguren en vrijwilligers.